

مفهوم الإله في الإسلام - باللغة البولندية

Koncepcja Boga w Islamie

Seria WAMY: Poznaj islam, Nr9

Przekład: Monika Meziani

Wstęp

Powszechnie wiadomo, że w każdym języku jest wiele terminów używanych na określenie Boga, a czasem także pomniejszych bóstw. Inaczej jest ze słowem Allah, które jest imieniem własnym Jedyne­go Prawdziwego Boga. Nikt i nic nie może zostać nazwane „Allah”. Słowo to nie tworzy liczby mnogiej, ani nie ma rodzaju. To pokazuje jego wyjątkowość w porównaniu ze słowem „bóg”, które może tworzyć liczbę mnogą – „bogowie”, lub może przybrać formę żeńską – „bogini”. Warto też zauważyć, że Allah to także imię własne Boga w języku aramejskim, pokrewnym arabskiemu.

Idea Jedyne­go Prawdziwego Boga to odbicie wyjątkowego konceptu, jaki

---

islam łączy z Bogiem. Dla muzułmanina Allah jest Wszchemogący, jest Stwórcą i Podtrzymującym świat. Jest On do nikogo niepodobny, niczego nie można z Nim porównywać. Ludzie współcześni Muhammadowi (pokój i błogosławieństwo Allaha z nim) zapytali go o Allaha; odpowiedź nadeszła od Niego Samego w formie krótkiego rozdziału Koranu, który stanowi istotę jedności, czy motto monoteizmu. Jest to rozdział 112, w którym czytamy: *„W imię Boga Miłosiernego, Litościwego. Powiedz (Muhammadzie): On – Bóg Jeden, Bóg Wiekuisty. Nie zrodził i nie został zrodzony i nikt Jemu nie jest równy”*.

Niektórzy niemuzułmanie twierdzą, iż Bóg w islamie jest Bogiem surowym i okrutnym, który żąda całkowitego posłuszeństwa, zaś nie jest ani trochę kochający. Nic nie jest dalsze od prawdy aniżeli to stwierdzenie. Wystarczy wiedzieć, że niemal każdy (z

---

wyjątkiem jednego) ze 114 rozdziałów Koranu rozpoczyna się słowami: „*W imię Boga Miłosiernego, Litościwego*”. W jednej z wypowiedzi Prorok Muhammad (pokój i błogosławieństwo Allaha z nim) powiedział, że „*Bóg jest bardziej kochający i łaskawy, niż matka dla swego ukochanego dziecka*”.

Ale Bóg jest także Sprawiedliwy. Dlatego złoczyńcy i grzesznicy muszą zostać ukarani, a ludzie cnotliwi zasłużą na Bożą łaskę i hojność. Tak właściwie Miłosierdzie Boga wyraża się w Jego innym atrybucie – Sprawiedliwości. Ludzie cierpiący przez całe swe życie dla Allaha nie powinni zostać potraktowani przez swego Pana tak samo, jak ci, którzy gnębią i wyzyskują innych. Oczekiwanie równego ich traktowania byłoby negowaniem wiary w odpowiedzialność człowieka w Życiu Przyszłym, a tym samym odbierałoby zachętę do moralnego i cnotliwego życia na tym świecie. Oto wersety Koranu, które

---

jasno i bezpośrednio mówią o tej kwestii:

„Zaprawdę, dla ludzi bogobożnych są u Pana Ogrody Szczęśliwości! Czyż My potraktujemy tych, którzy poddali się całkowicie, tak jak grzeszników? Cóż z wami? Jak sądzicie?” (Koran, 68:34-46)

Islam nie zezwala na przedstawianie Boga w jakiegokolwiek ludzkiej formie, ani na opisywanie Go jako faworyzującego jakąś jednostkę czy narody ze względu na ich bogactwo, siłę czy rasę. Bóg stworzył wszystkich ludzi równymi. Mogą się oni wyróżniać i zdobyć Jego łaskę jedynie poprzez cnotę i pobożność.

Koncepcje mówiące o tym, że Bóg odpoczął siódmego dnia stworzenia, że zmagał się z jednym ze Swych żołnierzy, że Bóg jest zawistnym intrygantem knującym przeciwko ludziom i że wcielił się w jakiegokolwiek człowieka, są z

---

punktu widzenia islamu postrzegane jako bluźnierstwo.

Używanie wyjątkowego imienia – Allah – jako imienia Boga jest odzwierciedleniem tego, jak wielki nacisk islam kładzie na czystość wiary w Jedyne Boga, co jest istotą przesłania wszystkich Bożych Wyśłanników. Z tego powodu islam postrzega łączenie z Allahem jakiegokolwiek bóstwa czy też osoby, jako grzech śmiertelny, którego Bóg nigdy nie wybaczy – choć może wybaczyć wszelkie inne grzechy.

Stwórca musi mieć inną naturę niż Jego stworzenie, ponieważ gdyby miał taką samą naturę, byłby ograniczony w czasie, czyli także potrzebowałby stwórcy. Z tego wynika, że nikt nie jest taki, jak On. Skoro Stwórca nie jest ograniczony czasowo, musi być wieczny. Jednak jeśli jest wieczny, nie mógł mieć sprawczej przyczyny; a jeśli nic nie wywołało Jego

---

zaistnienia, nic i nikt poza Nim samym nie może sprawić, że będzie On nadal istnieć, to oznacza, że musi być On samowystarczalny. A jeśli ciągłość Jego własnego istnienia nie jest od niczego zależna, wówczas istnienie to nie może mieć końca. Zatem Stwórca jest wieczny i wiekuisty: „Jest On Pierwszym i Ostatnim”.

Jest On Samowystarczalny, czyli istniejący sam z Siebie, bądź też – używając terminu z Koranu – Al-Qajjum. Stwórca nie stwarza jedynie w sensie sprawiania, że coś zaistnieje, lecz także zachowuje Swe stworzenie i pozbawia je życia. Jest także ostateczną przyczyną wszystkiego, co się zdarza.

„Bóg jest Stwórcą wszelkiej rzeczy i On jest każdej rzeczy stróżem. On ma klucze niebios i ziemi. A ci, którzy nie uwierzyli w znaki Boga, ponoszą stratę.”
(Koran, 39:62-63).

„I nie ma żadnego stworzenia na ziemi, którego zaopatrzenie nie pochodziłoby od Boga. On zna jego miejsce przebywania i jego miejsce odpoczynku.”
(Koran, 11:16).

Atrybuty Boga

Skoro Stwórca jest Wieczny i Wiecznie Żyjący (Nieśmiertelny), to Jego atrybuty także muszą być wieczne i nieśmiertelne. Nie powinien On utracić żadnego ze Swych atrybutów, ani też nabyć nowego. Skoro tak, wówczas Jego atrybuty są absolutne. A czy może być więcej niż jeden Stwórca posiadający absolutne atrybuty? Czy może być na przykład dwóch całkowicie wszechmogących Stwórców? Już chwila zastanowienia wystarczy, by zauważyć, że nie jest to możliwe.

Koran podsumowuje to w następujących wersetach:

„Bóg nie wziął Sobie żadnego syna i nie było z Nim żadnego boga. Bo wówczas każdy bóg zabrałby to, co stworzył, i jeden z nich wyniósłby się ponad innych. Chwała niech będzie Bogu! On jest ponad to, co Jemu przypisują!” (Koran, 23:91).

„A gdyby na niebie i ziemi byli bogowie, poza Bogiem, to one (tj. niebo i ziemia) uległyby zniszczeniu. Chwała Bogu, Panu Tronu! On jest ponad to, co Jemu przypisują!” (Koran, 21:22).

Jedność Boga

Koran przypomina nam o tym, iż wszyscy rzekomi bogowie są fałszywi. Zadaje też pytanie wszystkim osobom czczącym dzieła rąk ludzkich: „Czy wy czcicie to, co wykuliście?” (Koran, 37:95). „Czy wy sobie weźmiecie, poza Nim (Bogiem), opiekunów, którzy nawet dla siebie samych nie władają ani korzyścią, ani szkodą?” (Koran, 13:16).

Zaś tym, którzy czczą ciała niebieskie cytuje historię Abrahama: „A kiedy okryła go ciemna noc, zobaczył gwiazdę i powiedział: ‘To jest mój Pan!’ A kiedy ona zaszła na zachodzie, on powiedział: ‘Ja nie kocham tych, którzy zachodzą.’ A kiedy zobaczył księżyc wschodzący, powiedział: ‘To jest mój Pan!’ A kiedy ten zniknął na zachodzie, powiedział: ‘Jeśli mój Pan nie poprowadzi mnie drogą prostą, to z pewnością będę w liczbie błędzących!’ A kiedy zobaczył

---

słońce wschodzące, powiedział: ‘To jest mój Pan! On jest największy!’ Lecz kiedy ono zaszło, powiedział: ‘O ludu mój! Ja nie jestem winien tego, że wy Jemu dodajecie współtowarzyszy. Oto skierowałem swoje oblicze ku Temu, który stworzył niebiosy i ziemię, jako prawdziwie wierzący; ja nie jestem z liczby tych, którzy dodają współtowarzyszy!’” (Koran, 6:76-79).

Postawa wierzącego

Aby być muzułmaninem, czyli poddanym Bogu, konieczna jest wiara w jedność Boga, w sensie, że uznaje się Go za jedyne Stwórcę, Podtrzymującego, Żywiciela, itp. Lecz ta wiara – później zwana *taħhid ar-rububijja* – to nie wszystko. Wielu bałwochwalców wiedziało i wierzyło, że wszystko co istnieje mogło zostać stworzone jedynie przez Najwyższego Boga. Jednak nie

---

wystarczyło to, by stali się muzułmanami. Do *tathid ar-rububijja* trzeba jeszcze dodać *tathid al-uluhijja*, czyli uznanie faktu, iż jedynie Bóg zasługuje na to, by być czczonym i nie wolno oddawać czci komukolwiek innemu.

Zdobywszy już wiedzę o jedynym prawdziwym Bogu, człowiek powinien nieustannie w Niego wierzyć i nie może pozwolić, by cokolwiek skłoniło go do odrzucenia prawdy.

Kiedy wiara zagości w sercu człowieka, powoduje pewien stan umysłu, który skutkuje określonymi czynami. Łącznie wszystkie te stany umysłu i czyny są dowodami prawdziwej wiary. Prorok (pokój i błogosławieństwo Allaha z nim) powiedział: „*Wiara jest tym, co utrwała się w sercu i tym, czego dowodzą czyny*”.

Wśród tych stanów umysłowych jest przede wszystkim poczucie

---

wdzięczności wobec Boga, o którym można powiedzieć, że jest istotą *ibada* (czci).

Poczucie wdzięczności jest tak ważne, że niewierny nazywany jest 'kafir', co oznacza: 'ten, który odrzuca prawdę', oraz 'ten, który jest niewdzięczny'.

Wierzący kocha Boga i jest Mu wdzięczny za hojność, jaką go obdarzył. Jest jednak świadomy tego, że jego dobre czyny – tak w sensie psychicznym jak i fizycznym – są niewspółmierne do Bożej łaski. Zawsze też martwi się, czy Bóg nie ukarze go w życiu tym lub przyszłym. Obawia się Boga, poddaje się Mu i służy Mu z pokorą. Człowiek nie może być w takim stanie umysłowym, jeżeli nie myśli cały czas o Bogu. Wspominanie Boga jest zatem siłą życiową wiary, bez której ona słabnie i obumiera.

Koran stara się pobudzać to poczucie wdzięczności, poprzez częste powtarzanie atrybutów Boga. Większość z nich wymienionych jest obok siebie w następujących wersach Koranu:

„On jest Bogiem! Nie ma boga jak tylko On! On zna skryte i widzialne. On jest Miłosierny, Litościwy! On jest Bogiem! Nie ma boga jak tylko On! – Król, Przenajświętszy, Pokój, Wierny, Zachowujący, Potężny, Przemożny, Wyniosły! Chwała niech będzie Bogu! On jest ponad to, co dodają Mu jako współtowarzyszy! On jest Bogiem! Stworzycielem, Twórcą, Kształtującym! Do Niego należą najpiękniejsze imiona! Głosi Jego chwałę to, co jest w niebiosach, i to, co jest na ziemi! On jest Potężny, Mądry!
(Koran, 59:22-24).

„Bóg! Nie ma boga, jak tylko On – Żyjący, Istniejący! Nie chwyta Go ni drzemka, ni sen. Do Niego należy to, co jest

---

w niebiosach, i to, co jest na ziemi! A któż będzie się wstawiał u Niego inaczej, jak za Jego zezwoleniem? On wie, co było przed nimi, i On wie, co będzie po nich. Oni nie obejmują niczego z Jego wiedzy, oprócz tego, co On zechce. Jego tron jest tak rozległy jak niebios a i ziemia; Jego nie męczy utrzymywanie ich, On jest Wyniosły, Ogromny!” (Koran, 2:255).

„O ludu Księgi! Nie przekraczaj granic w twojej religii i nie mów o Bogu niczego innego, jak tylko prawdę! Mesjasz Jezus, syn Marii, jest tylko posłańcem Boga i Jego Słowem, które złożył Marii, i Duchem, pochodzącym od Niego. Wierście więc w Boga i Jego posłańców i nie mówcie: “Trzy”! Zaprzestańcie! To będzie lepiej dla was! Bóg (Allah) to tylko jeden Bóg! On jest nazbyt wyniosły, by mieć syna!” (Koran, 4:171).